

Χημικά προϊόντα και φυτοφάρμακα

Η νομοθεσία της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα και τα φυτοφάρμακα έχει ως στόχο να προστατεύσει την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και να αποτρέψει τη δημιουργία φραγμών στο εμπόριο. Αποτελείται από κανόνες για τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση ειδικών κατηγοριών χημικών προϊόντων, δέσμη εναρμονισμένων περιορισμών για τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση συγκεκριμένων επικίνδυνων ουσιών και παρασκευασμάτων, καθώς και από κανόνες που διέπουν τα σοβαρά ατυχήματα που σχετίζονται με επικίνδυνες ουσίες και τις εξαγωγές των ουσιών αυτών. Με τον όρο «φυτοφάρμακα» νοούνται ουσίες που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση, εξάλειψη και πρόληψη οργανισμών που θεωρούνται επιζήμιοι. Περιλαμβάνουν τα βιοκτόνα και φυτοπροστατευτικά προϊόντα (ΦΠΠ). Το σημαντικότερο επίτευγμα σε επίπεδο ΕΕ είναι ο κανονισμός REACH, ο οποίος ρυθμίζει την καταχώριση, αξιολόγηση και αδειοδότηση των εν λόγω επικίνδυνων ουσιών, καθώς και τους περιορισμούς που ισχύουν για αυτές.

Νομική βάση

Άρθρα 191 έως 193 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Επιτεύγματα

A. Καταχώριση, αξιολόγηση, αδειοδότηση και περιορισμοί των χημικών προϊόντων (REACH)

Η πολιτική της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα υπέστη ριζική αναθεώρηση με την έγκριση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 (κανονισμός REACH) το 2006. Ο κανονισμός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2007, θέσπισε νέο νομικό πλαίσιο για τη ρύθμιση της ανάπτυξης και δοκιμής, της παραγωγής, της διάθεσης στην αγορά και της χρήσης των χημικών προϊόντων και αντικατέστησε περίπου 40 προηγούμενες νομοθετικές πράξεις. Στόχος του κανονισμού REACH είναι η καλύτερη προστασία των ανθρώπων και του περιβάλλοντος από τους πιθανούς κινδύνους των χημικών προϊόντων και η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Ο κανονισμός REACH καθιέρωσε ενιαίο σύστημα για όλα τα χημικά προϊόντα και κατήργησε τη διάκριση μεταξύ «νέων» (που εισήλθαν στην αγορά μετά το 1981) και «υφιστάμενων» (εγκεκριμένων πριν από το 1981) χημικών προϊόντων, ενώ μετέφερε το βάρος της απόδειξης για την αξιολόγηση των κινδύνων των ουσιών από τις δημόσιες αρχές στις βιομηχανίες. Επιπροσθέτως, ζητεί την υποκατάσταση των πιο επικίνδυνων χημικών προϊόντων από κατάλληλες εναλλακτικές λύσεις.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων (ECHA), που δημιουργήθηκε δυνάμει του κανονισμού και εδρεύει στο Ελσίνκι, είναι αρμόδιος για τη διαχείριση των τεχνικών, επιστημονικών και διοικητικών πτυχών του REACH και για τη διασφάλιση της συνεκτικότητας κατά την εφαρμογή του. Ο Νοέμβριος του 2010 ήταν η πρώτη προθεσμία για να καταχωρίσουν οι βιομηχανίες τα εξής: (i) όλες τις ουσίες σε ποσότητες 1 000 τόνων και άνω ετησίως· (ii) τις ουσίες που είναι πολύ τοξικές για το υδάτινο περιβάλλον, σε ποσότητες 100 τόνων και άνω ετησίως· και (iii) τις πλέον επικίνδυνες ουσίες, καρκινογόνες, μεταλλαξιογόνες ή τοξικές για την αναπαραγωγή, οι οποίες παράγονται ή εισάγονται σε ποσότητες ενός τόνου και άνω ετησίως. Τον Ιούνιο του 2013 έληγε η προθεσμία για την καταχώριση όλων των ουσιών που παρασκευάζονται ή εισάγονται σε ποσότητες 100 έως 1 000 τόνων ετησίως. Η διαδικασία ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2018, με την καταχώριση ουσιών που εισάγονται στην αγορά σε ποσότητες ενός έως 100 τόνων ετησίως.

Τον Φεβρουάριο του 2013, η Επιτροπή δημοσίευσε ανασκόπηση του κανονισμού REACH, στην οποία συμπέρανε ότι ο REACH δεν χρειάζεται αλλαγές στο διατακτικό του, παρόλο που θα μπορούσε να σημειωθεί πρόοδος στη μείωση του οικονομικού και διοικητικού φόρτου των βιομηχανιών και στην εξεύρεση εναλλακτικών μεθόδων για τις δοκιμές σε ζώα. Το 2017, η Επιτροπή διενήργησε μια δεύτερη αξιολόγηση στο πλαίσιο του προγράμματος βελτίωσης της καταλληλότητας και της αποδοτικότητας του κανονιστικού πλαισίου (REFIT), τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν στο έγγραφο COM(2018)0116. Συνολικά, η αξιολόγηση συμπεραίνει ότι ο REACH είναι αποτελεσματικός αλλά έχουν εντοπιστεί ευκαιρίες για περαιτέρω βελτίωση, απλούστευση και τη μείωση του διοικητικού φόρτου, κάτι που μπορεί να επιτευχθεί με την πραγματοποίηση των δράσεων που περιγράφονται στην έκθεση. Αυτές θα πρέπει να υλοποιηθούν σύμφωνα με την ανανεωμένη στρατηγική βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ, το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία και το 7ο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον.

B. Ταξινόμηση, συσκευασία και επισήμανση

Για να βελτιωθεί το επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, πρέπει να χρησιμοποιούνται τα ίδια κριτήρια για τον προσδιορισμό και η ίδια επισήμανση για την περιγραφή των χημικών κινδύνων σε όλη την ΕΕ και παγκοσμίως. Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων, που εγκρίθηκε το 2008, αποσκοπούσε στο να ευθυγραμμίσει το σύστημα της ΕΕ με το Παγκόσμιο Εναρμονισμένο Σύστημα των Ηνωμένων Εθνών (Global Harmonised System — GHS). Οι παλαιότερες οδηγίες για τις επικίνδυνες ουσίες και τα μείγματα καταργήθηκαν τον Ιούνιο του 2015.

Γ. Εξαγωγές και εισαγωγές επικίνδυνων ουσιών

Οι κανόνες της ΕΕ σχετικά με τις εξαγωγές και εισαγωγές επικίνδυνων χημικών προϊόντων καθορίστηκαν στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 649/2012, ο οποίος αποσκοπούσε στην προώθηση του επιμερισμού των ευθυνών και των συλλογικών προσπαθειών στο διεθνές εμπόριο επικίνδυνων χημικών προϊόντων και στην εφαρμογή της σύμβασης του Ρότερνταμ σχετικά με τη διαδικασία συναίνεσης μετά από ενημέρωση (ΣΜΕ) όσον αφορά ορισμένα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και φυτοφάρμακα στο διεθνές εμπόριο. Η διαδικασία ΣΜΕ συνίσταται στην ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα τοξικά χημικά

προϊόντα και στην αναμονή της ρητής συναίνεσης μιας χώρας πριν από την εξαγωγή του εκάστοτε προϊόντος.

Δ. Σοβαρά ατυχήματα

Η οδηγία Seveso (82/501/ΕΟΚ) πήρε το όνομά της από μια πόλη της Ιταλίας η οποία μολύνθηκε από την έκλυση διοξινών λόγω ατυχήματος σε κοντινές βιομηχανικές εγκαταστάσεις το 1976 και αποσκοπεί στην πρόληψη σοβαρών ατυχημάτων, όπως είναι οι πυρκαγιές και οι εκρήξεις, και στον περιορισμό των συνεπειών τους, σε περίπτωση που συμβούν, απαιτώντας εκθέσεις ασφαλείας, σχέδια έκτακτης ανάγκης και διάθεση πληροφοριών στο κοινό. Το 1996, η οδηγία Seveso II (96/82/ΕΚ) για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες εισήγαγε νέες προδιαγραφές για τα συστήματα διαχείρισης της ασφάλειας, τον σχεδιασμό έκτακτης ανάγκης και τον σχεδιασμό χρήσης της γης και ενίσχυσε τις διατάξεις σχετικά με τις επιθεωρήσεις που πραγματοποιούν τα κράτη μέλη. Μετέφερε, επίσης, στην εθνική νομοθεσία τις υποχρεώσεις της Κοινότητας δυνάμει της σύμβασης του Espoo για τις διασυνοριακές επιπτώσεις των βιομηχανικών ατυχημάτων. Λαμβάνοντας υπόψη σειρά σοβαρών βιομηχανικών ατυχημάτων (στην Τουλούζη στη Γαλλία, την Baia Mare στη Ρουμανία και την Enschede στις Κάτω Χώρες), και βάσει μελετών για τους καρκινογόνους παράγοντες και τις επικίνδυνες για το περιβάλλον ουσίες, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας Seveso II διευρύνθηκε με την [οδηγία 2003/105/ΕΚ](#). Η οδηγία αυτή υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν λεπτομερή αξιολόγηση των κινδύνων βάσει πιθανών σεναρίων ατυχημάτων και να καλύπτουν τους κινδύνους που προκύπτουν από δραστηριότητες αποθήκευσης και επεξεργασίας κατά την εξόρυξη και από την αποθήκευση πυροτεχνικών και εκρηκτικών ουσιών, νιτρικού αμμωνίου και λιπασμάτων με βάση το νιτρικό αμμώνιο. Η οδηγία Seveso III (2012/18/ΕΕ) εγκρίθηκε από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και στη συνέχεια δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2012. Η οδηγία λαμβάνει υπόψη τις νέες διεθνείς ταξινομήσεις ουσιών που συμφωνήθηκαν σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών, οι οποίες επιτρέπουν καλύτερη αξιολόγηση των κινδύνων και διαχείριση των ουσιών.

Ε. Ορθολογική χρήση των φυτοφαρμάκων

Με τον όρο «φυτοφάρμακα» νοούνται ουσίες που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση, εξάλειψη και πρόληψη οργανισμών που θεωρούνται επιζήμιοι. Ο όρος περιλαμβάνει τόσο τα ΦΠΠ (που χρησιμοποιούνται σε φυτά στη γεωργία, την κηπευτική, στα πάρκα και σε κήπους) όσο και τα βιοκτόνα (που χρησιμοποιούνται σε άλλες εφαρμογές, για παράδειγμα, ως απολυμαντικά ή για την προστασία υλικών). Το 2009 εγκρίθηκε δέσμη μέτρων για τα φυτοφάρμακα, η οποία αποτελείται από: την οδηγία 2009/128/ΕΚ σχετικά με την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων, η οποία αποσκοπεί στη μείωση των κινδύνων για το περιβάλλον και την υγεία, με ταυτόχρονη διατήρηση της παραγωγικότητας των καλλιεργειών και βελτίωση των ελέγχων για τη χρήση και διανομή φυτοφαρμάκων· τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 σχετικά με τη διάθεση ΦΠΠ στην αγορά· και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1185/2009 σχετικά με τις στατιστικές για τα γεωργικά φάρμακα, ο οποίος θεσπίζει κανόνες για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις ετήσιες ποσότητες φυτοφαρμάκων που διατίθενται στην αγορά και χρησιμοποιούνται σε κάθε κράτος μέλος.

Η οδηγία 2009/128/EK υποχρέωσε τα κράτη μέλη να θεσπίσουν εθνικά σχέδια δράσης προκειμένου να θέσουν ποσοτικούς στόχους, μέτρα και χρονοδιαγράμματα με σκοπό να μειώσουν τους κινδύνους και τις συνέπειες από τη χρήση των φυτοφαρμάκων για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Κατά γενικό κανόνα, απαγορεύονται οι αεροψεκασμοί και δεν επιτρέπονται ψεκασμοί σε άμεση γειτνίαση με κατοικημένες περιοχές. Ο κανονισμός που καλύπτει το θέμα της παραγωγής και αδειοδότησης των φυτοφαρμάκων περιλαμβάνει θετικό κατάλογο εγκεκριμένων «δραστικών ουσιών» (τα χημικά συστατικά των φυτοφαρμάκων), ο οποίος έχει καταρτιστεί σε επίπεδο ΕΕ. Στη συνέχεια, τα φυτοφάρμακα αδειοδοτούνται σε εθνικό επίπεδο βάσει αυτού του καταλόγου.

Ένα σημείο τριβής έχει εμφανιστεί από το 2015 σχετικά με την ανανέωση της έγκρισης του glyphosate, μίας από τις δραστικές ουσίες που απαντούν συνηθέστερα σε ζιζανιοκτόνα ευρέος φάσματος στον κόσμο. Η διαμάχη ήταν αποτέλεσμα αποκλιουσών εκτιμήσεων σχετικά με την καρκινογόνο δράση της: ο Διεθνής Οργανισμός Ερευνών για τον Καρκίνο, φορέας που εξαρτάται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, κατατάσσει το glyphosate στις πιθανώς καρκινογόνες ουσίες για τον άνθρωπο, ενώ η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων θεωρεί ότι είναι απίθανο να συνιστά κίνδυνο καρκινογένεσης σε ανθρώπους. Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων, κατέληξε αργότερα στο συμπέρασμα ότι το glyphosate δεν χαρακτηρίζεται καρκινογόνο. Αρκετές εθνικές αρχές εκτός ΕΕ κατέληξαν στο ίδιο συμπέρασμα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τελικά ανανέωσε την έγκριση του glyphosate για πέντε έτη τον Δεκέμβριο του 2017.

ΣΤ. Βιοκτόνα προϊόντα

Ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 528/2012 τέθηκε σε ισχύ το 2013 με στόχο να απλοποιηθούν οι μηχανισμοί αδειοδότησης και να ενισχυθεί ο ρόλος του ECHA όσον αφορά την επανεξέταση των φακέλων έγκρισης με βάση αυστηρότερες προδιαγραφές. Η νομοθεσία αποτυπώνει όσα θέσπισε το προηγούμενο καθεστώς, με ελέγχους για τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση των βιοκτόνων (μη γεωργικά παρασιτοκτόνα, όπως αντιβακτηριακά απολυμαντικά και εντομοκτόνα), με σκοπό τη διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με το περιβάλλον και την υγεία των ανθρώπων και των ζώων. Οι ουσίες αυτές εγκρίνονται μόνον εάν περιλαμβάνονται σε θετικό κατάλογο, ενώ ισχύει απαγόρευση για τις πλέον τοξικές χημικές ουσίες — ιδίως όσες είναι καρκινογόνες ή επιβλαβείς για τη γονιμότητα ή επηρεάζουν τα γονίδια ή τις ορμόνες (ενδοκρινικοί διαταράκτες). Σύμφωνα με την αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης, εάν μια ουσία εγκριθεί σε ένα κράτος μέλος, τότε μπορεί να χρησιμοποιείται σε ολόκληρη την ΕΕ. Ο πρόσφατος κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1107/2009 ορίζει επιστημονικά κριτήρια για τον προσδιορισμό των ιδιοτήτων ενδοκρινικού διαταράκτη των βιοκτόνων, καθώς και των ΦΠΠ.

Ζ. Έμμονοι οργανικοί ρύποι (EOP)

Οι EOP αποτελούν χημικές ουσίες που διατηρούνται επί μακρόν στο περιβάλλον λόγω της υψηλής τους αντοχής στην κάθε είδους αποσύνθεση (χημική, βιολογική κ.λπ.). Βιοσυσσωρεύονται μέσω της τροφικής αλυσίδας και μπορούν να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Αυτή η ομάδα ρύπων προτεραιότητας απαρτίζεται από φυτοφάρμακα (όπως το DDT), βιομηχανικά χημικά

προϊόντα (όπως τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια ή PCB) και ακούσια παραπροϊόντα βιομηχανικών διεργασιών (όπως διοξίνες και φουράνια). Η ΕΕ έχει δεσμευτεί σε διεθνές επίπεδο να ελέγχει τη διαχείριση, την εξαγωγή και την εισαγωγή των ΕΟΡ (μέσω απαγόρευσης ή περιορισμού), δυνάμει του πρωτοκόλλου του Aarhus για τους ΕΟΡ στη Σύμβαση της Γενεύης σχετικά με τη διαμεθοριακή ρύπανση της ατμόσφαιρας σε μεγάλη απόσταση (σε ισχύ από το 2003) και τη Σύμβαση της Στοκχόλμης για τους ΕΟΡ (σε ισχύ από το 2004). Η ΕΕ σημείωσε περαιτέρω πρόοδο με τον [κανονισμό \(ΕΚ\) αριθ. 850/2004](#), ο οποίος συμπληρώνει την παλαιότερη νομοθεσία της ΕΕ για τους ΕΟΡ και την εναρμονίζει με τις διατάξεις των διεθνών συμφωνιών.

Στις 22 Μαρτίου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση τροποποίησης του κανονισμού. Στις 19 Φεβρουαρίου 2019, μετά από διοργανικές διαπραγματεύσεις, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο κατέληξαν σε προσωρινή συμφωνία η οποία, μεταξύ άλλων, προβλέπει την προσθήκη του επιβραδυντικού φλόγας decaBDE στα παραρτήματα I και IV. Το όριο όσον αφορά τις «ακούσιες ιχνοποσότητες ρύπων» καθορίζεται στα 10 mg/kg για τις ουσίες. Για μίγματα και αντικείμενα, το όριο καθορίζεται στα 500 mg/kg όσον αφορά το σύνολο όλων των βρωμιούχων διφαινυλαιθέρων (BDE), συμπεριλαμβανομένου του decaBDE. Έχει ζητηθεί από την Επιτροπή να καθορίσει το ίδιο όριο συγκέντρωσης για το σύνολο των εν λόγω ουσιών σε απόβλητα. Ειδικές εξαιρέσεις σχετικά με τη χρήση του decaBDE προβλέπονται για τα αεροσκάφη, τα μηχανοκίνητα οχήματα και τον ηλεκτρικό και ηλεκτρονικό εξοπλισμό, και έχουν επεκταθεί στις εισαγωγές.

Η. Αμιάντος

Ο αμιάντος είναι ένα ορυκτό με ινώδη δομή, το οποίο είναι επικίνδυνο όταν εισπνέεται. Χρησιμοποιήθηκε ευρέως στο παρελθόν για μόνωση και άλλες χρήσεις, λόγω της αντοχής του στη φωτιά και τη θερμότητα. Με την οδηγία 1999/77/ΕΚ τέθηκε σε ισχύ η απαγόρευση της χρήσης αμιάντου στην ΕΕ από την 1η Ιανουαρίου 2005. Παράλληλα, η εξόρυξη, η παρασκευή και η επεξεργασία προϊόντων αμιάντου απαγορεύεται δυνάμει της οδηγίας 2003/18/ΕΚ, η οποία επίσης ορίζει στρατηγικές για προγράμματα απομάκρυνσης του αμιάντου που πρέπει να εφαρμόσουν τα κράτη μέλη. Η οδηγία αυτή δεσμεύει την ΕΕ να αναλάβει δράση για την παγκόσμια απαγόρευση του αμιάντου.

Θ. Απορρυπαντικά

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 648/2004 εναρμονίζει τους κανόνες για τη βιοδιασπασιμότητα των επιφανειοδραστικών ουσιών, τους περιορισμούς και τις απαγορεύσεις για τις επιφανειοδραστικές ουσίες, τις πληροφορίες που πρέπει να παρέχουν οι παρασκευαστές και την επισήμανση των συστατικών των απορρυπαντικών. Ο κανονισμός αυτός τροποποιήθηκε το 2006 (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 907/2006), το 2009 (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 551/2009) και το 2012 (κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 259/2012), προκειμένου να καθιερωθούν νέες δοκιμές βιοδιασπασιμότητας για να παρέχεται υψηλότερο επίπεδο προστασίας για το υδάτινο περιβάλλον. Επιπλέον, οι δοκιμές επεκτάθηκαν σε όλες τις κατηγορίες επιφανειοδραστικών ουσιών, συμπεριλαμβάνοντας έτσι το 10% των επιφανειοδραστικών ουσιών οι οποίες δεν ενέπιπταν στη νομοθεσία. Όσον αφορά την επισήμανση, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 907/2006 επίσης διευρύνει τους κανόνες με σκοπό να περιληφθούν οι αρωματικές ουσίες που ενδέχεται να προκαλούν αλλεργίες, ενώ οι παρασκευαστές υποχρεούνται να γνωστοποιούν τον πλήρη κατάλογο των συστατικών στο ιατρικό προσωπικό το

οποίο περιθάλπει ασθενείς που πάσχουν από αλλεργίες. Από την 30ή Ιουνίου 2013 απαγορεύεται η χρήση φωσφορικών αλάτων στα απορρυπαντικά και περιορίζεται η περιεκτικότητα άλλων φωσφορούχων συστατικών.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Κοινοβούλιο διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο κατά την εκπόνηση του κανονισμού REACH. Διασφάλισε την εισαγωγή ορισμένων διατάξεων σε πρώτη ανάγνωση — συγκεκριμένα, στο κεφάλαιο της καταχώρισης, την εισαγωγή στοχοθετημένης προσέγγισης όσον αφορά τις απαιτήσεις περί δεδομένων για τις υφιστάμενες ουσίες που παράγονται σε μικρότερες ποσότητες (1-10 τόνων), καθώς και της προσέγγισης «μια καταχώριση για κάθε ουσία» (OSOR), με σκοπό την ελαχιστοποίηση του κόστους, καθιερώνοντας δυνατότητα εξαίρεσης σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Προκειμένου να περιοριστούν όσο το δυνατόν περισσότερο οι δοκιμές σε ζώα, το Κοινοβούλιο διασφάλισε την υποχρέωση των εταιρειών να κοινοποιούν μεταξύ τους τα δεδομένα των δοκιμών σε ζώα (λαμβάνοντας εύλογη αποζημίωση), ώστε με αυτόν τον τρόπο να αποφεύγεται η ανάγκη επανάληψης των πειραμάτων. Στο κεφάλαιο της αδειοδότησης, το Κοινοβούλιο ενέκρινε μια πιο σθεναρή προσέγγιση, βάσει της οποίας οιαδήποτε ουσία προκαλεί πολύ μεγάλη ανησυχία μπορεί να αδειοδοτείται μόνον εφόσον δεν υπάρχουν κατάλληλες εναλλακτικές λύσεις ή τεχνολογίες. Με τις τροπολογίες του το Κοινοβούλιο επιδίωξε να ευνοήσει τόσο την καινοτομία (μέσα από πενταετείς, χρονικά περιορισμένες αδειοδοτήσεις) όσο και την ασφάλεια (μέσα από κατάλογο με τις πλέον επικίνδυνες ουσίες). Στο τέλος της νομοθετικής διαδικασίας, η συμφωνία που επιτεύχθηκε μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το επίμαχο θέμα της «αδειοδότησης/υποκατάστασης» περιλάμβανε την υποχρέωση υποβολής σχεδίου υποκατάστασης σε όλες ανεξαιρέτως τις περιπτώσεις, εφόσον υπάρχουν ασφαλέστερες εναλλακτικές λύσεις.

Κατά τη διάρκεια της μακράς συζήτησης για τη δέσμη μέτρων για τα φυτοφάρμακα το 2008, οι τροπολογίες του Κοινοβουλίου εξασφάλισαν τη θέσπιση ζωνών απομόνωσης ικανού μεγέθους για την προστασία των υδάτινων οργανισμών και την εισαγωγή προστατευτικών μέτρων για τις πλέον ευάλωτες ομάδες, απαγορεύοντας μεταξύ άλλων τη χρήση φυτοφαρμάκων σε δημόσιους κήπους, σε αθλητικούς χώρους και χώρους αναψυχής, σε σχολεία και παιδικές χαρές, καθώς και σε στενή γειτνίαση με χώρους υγειονομικής περιθαλψής. Στις αρχές του 2013, μετά τη δημοσίευση έκθεσης της Ευρωπαϊκής Αρχής για την Ασφάλεια των Τροφίμων (EFSA) σχετικά με τις επιβλαβείς συνέπειες ορισμένων νεονικοτινοειδών εντομοκτόνων, το Κοινοβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να λάβει αποφασιστικά μέτρα για τη διατήρηση των πληθυσμών των μελισσών. Τον Μάρτιο του 2013, το Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με τους κινδύνους για την υγεία στον χώρο εργασίας λόγω αμιάντου και τις προοπτικές πλήρους εξάλειψης του υπάρχοντος αμιάντου.

Η απόφαση του Κοινοβουλίου της 6ης Φεβρουαρίου 2018 σχετικά με τη συγκρότηση ειδικής επιτροπής για την ενωσιακή διαδικασία έγκρισης φυτοφαρμάκων (PEST) είναι μια απάντηση στους προβληματισμούς που εκφράζονται σχετικά με τον κίνδυνο που ενέχει η ζιζανιοκτόνος ουσία glyphosate. Η άδεια κυκλοφορίας του ζιζανιοκτόνου ανανεώθηκε από την Επιτροπή τον Δεκέμβριο του 2017 για πέντε έτη. Η ειδική επιτροπή αξιολόγησε: α) τη διαδικασία έγκρισης φυτοφαρμάκων στην ΕΕ· β) τυχόν

αστοχίες στον τρόπο με τον οποίον αξιολογούνται επιστημονικά και εγκρίνονται οι ουσίες· γ) τον ρόλο της Επιτροπής όσον αφορά την ανανέωση της άδειας του glyphosate· δ) ενδεχόμενες συγκρούσεις συμφερόντων κατά τη διαδικασία έγκρισης· και ε) τον ρόλο των οργανισμών της ΕΕ, και το κατά πόσον στελεχώνονται και χρηματοδοτούνται επαρκώς ώστε να είναι σε θέση να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους.

Στις 16 Ιανουαρίου 2019, στη σύνοδο ολομέλειας, το Κοινοβούλιο ενέκρινε την έκθεση της ειδικής επιτροπής PEST, η οποία κατέληξε, μεταξύ άλλων, στα εξής συμπεράσματα: το κοινό πρέπει να έχει πρόσβαση στις μελέτες που χρησιμοποιούνται για τη διαδικασία έγκρισης· στο πλαίσιο της ΕΕ θα πρέπει να ενθαρρύνεται η καινοτομία και να προωθούνται τα φυτοφάρμακα χαμηλού κινδύνου· οι επιστημονικοί εμπειρογνώμονες θα πρέπει να επανεξετάσουν μελέτες σχετικά με την καρκινογόνο δράση του glyphosate· και οι απαιτήσεις όσον αφορά τα δεδομένα για ΦΠΠ θα πρέπει να περιλαμβάνουν τη μακροπρόθεσμη τοξικότητα.

Georgios Amanatidis
05/2019

